

JACEK SKUDLARSKI
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego
Warszawa

DOI: 10.5604/00441600.1240396

REJESTRACJA CIĄGNIKÓW ROLNICZYCH W POLSCE W 2015 ROKU

Abstrakt

W artykule przedstawiono rejestrację ciągników rolniczych w Polsce w 2015 roku na podstawie liczby rejestracji tych pojazdów w Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców (CEPiK). Materiałem źródłowym do analizy były dane udostępnione przez Polską Izbę Gospodarczą Maszyn i Urządzeń Rolniczych (PIGMiUR). Zakres analiz obejmował sezonowość rejestracji w układzie miesięcznym oraz regionalnym, popyt na określone marki (producentów), pochodzenie (krajowe, zagraniczne), a także strukturę mocy rejestrowanych w Polsce ciągników rolniczych.

W 2015 roku w porównaniu z poprzednim rokiem miał miejsce spadek rejestracji zarówno nowych, jak i używanych ciągników rolniczych. Najwięcej w Polsce zarejestrowano ciągników o mocy 36-54 kW. Udział nowych ciągników w liczbie rejestracji ogółem wyniósł w 2015 roku ok. 45%. W grupie nowych ciągników najczęściej zarejestrowano pojazdów marki New Holland, Zetor oraz John Deere. Udział polskich marek w rejestracji ciągników ogółem w 2015 roku wyniósł niespełna 4%.

Słowa kluczowe: ciągnik rolniczy, rynek, sprzedaż, rejestracje ciągników, popyt.

Kody JEL: Q13, Q17, O13.

Wprowadzenie

Popyt na ciągniki rolnicze jest ściśle związany z koniunkturą w rolnictwie. Przemiany w strukturze agrarnej rolnictwa, dopłaty unijne oraz programy pomocowe wpłynęły na zmiany na rynku ciągników rolniczych. Po integracji z Unią Europejską miał miejsce znaczny wzrost popytu na ciągniki rolnicze w Polsce (Lorencowicz, 2011). Korzystna koniunktura na rynku nowych ciągników rolniczych utrzymała się do 2012 roku, kiedy to osiągnięto rekord w liczbie re-

jejracji tych pojazdów w Polsce (*Rekordowa...*, 2013). Po 2013 roku nastąpił spadek podaży krajowej nowych ciągników, jednakże wzrósł popyt na ciągniki używane. W Polsce popyt na ciągniki jest nieustabilizowany, co wynika z charakteru produkcji rolniczej, wahań cen na produkty rolne oraz wpływu czynników ekonomicznych i społecznych (Pawlak, 2012a). Duży wpływ na poziom sprzedaży ciągników mają fundusze unijne, które są podstawowym źródłem finansowania zakupów tych pojazdów (Lorenkowicz, 2011). Niedobór środków unijnych, wynikający z zakończenia kolejnej edycji PROW, przyczynił się do spadku popytu na nowe ciągniki rolnicze po 2012 roku (*Rynek ciągników...*, 2014; *Sprzedaż ciągników...*, 2015; Różycki, 2016).

Koniunktura na krajowym rynku środków mechanizacji, w tym ciągników rolniczych, jest odzwierciedleniem sytuacji dochodowej rolników (Pawlak, 2015). Dlatego też popyt na ciągniki jest ważnym elementem uwzględnianym w analizach rynku środków mechanizacji rolnictwa. Znaczący wkład do stanu wiedzy na temat rynku środków mechanizacji dostarczają badania prowadzone przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, których wyniki są cyklicznie publikowane w raportach pt. *Rynek środków produkcji dla rolnictwa. Stan i perspektywy*. Duży zasób informacji na temat rynku ciągników rolniczych dostarczają prace Pawlaka (2012a, 2012b, 2013, 2015) oraz Lorenkowicza (2011, 2013). Wpływające na dochodowość gospodarstw rolnych zmiany w uwarunkowaniach rynkowych generują konieczność ciągłego monitorowania sytuacji na rynku ciągników rolniczych. Stąd konieczność pozyskania informacji dotyczących sprzedaży ciągników w ujęciu czasowym oraz regionalnym.

Celem badań było określenie wielkości i zróżnicowania regionalnego rejestracji ciągników rolniczych w Polsce w 2015 roku.

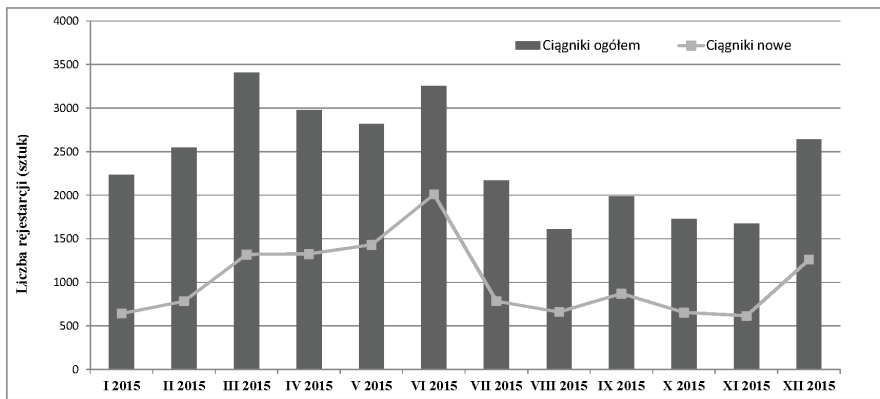
Materiał źródłowy i metodyka badań

Ocenę rynku ciągników rolniczych przeprowadzono na podstawie ich sprzedaży mierzonej liczbą rejestracji. Materiałem źródłowym do analizy były dane udostępnione przez Polską Izbę Gospodarczą Maszyn i Urządzeń Rolniczych (PIGMiUR). Pod uwagę brano pierwsze rejestracje ciągników na terytorium Polski. Jako ciągnik nowy, zgodnie z definicją przyjętą przez PIGMiUR, przyjmowano ciągnik zarejestrowany po raz pierwszy w roku bieżącym lub roku poprzednim, ewentualnie wyprodukowany 2 lata wcześniej. Oznacza to, że ciągniki nowe zarejestrowane w 2015 roku to pojazdy wyprodukowane w 2015, 2014 lub 2013 roku.

Zakres analiz obejmował sezonowość rejestracji w układzie miesięcznym oraz regionalnym, popyt na określone marki (producentów), a także strukturę mocy sprzedawanych w Polsce ciągników rolniczych.

Wyniki badań

W 2015 roku liczba rejestracji ciągników ogółem w Polsce wynosiła 29 062 sztuki i była o 2% mniejsza niż rok wcześniej. W porównaniu z poprzednim rokiem o 15% zmalała liczba rejestracji nowych ciągników, która wyniosła 12 362 sztuki. Odnotowano natomiast 8% wzrost rejestracji ciągników używanych. Średnia miesięczna rejestracja ciągników wynosiła 2422 sztuki, w tym ciągników nowych 1030 sztuk. Najwięcej ciągników zarejestrowano w marcu (3410 sztuk), zaś najmniej w sierpniu – 1611 sztuk. W przypadku nowych ciągników najmniej rejestracji odnotowano w styczniu, październiku i listopadzie, natomiast najwięcej w marcu i czerwcu. Rejestracje ciągników w układzie miesięcznym przedstawiono na rysunku 1.

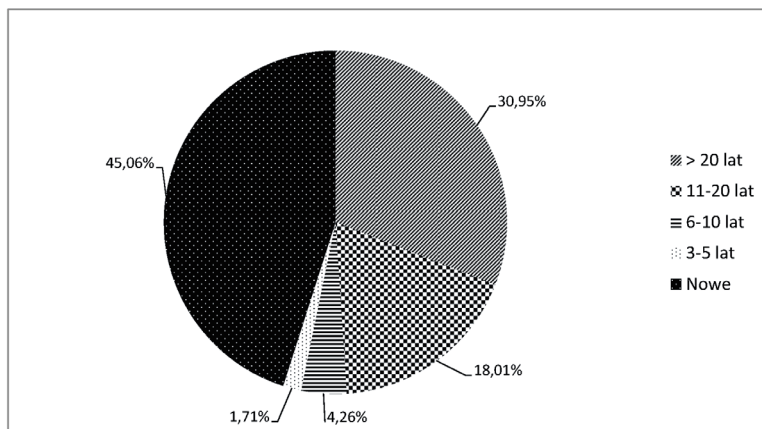

Rys. 1. Rejestracje ciągników w 2015 roku w układzie miesięcznym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie PIGMiUR.

Około 45% liczby rejestracji ogółem w 2015 roku stanowiły rejestracje nowych ciągników. Znaczny jest też udział ciągników w wieku powyżej 20 lat, który w 2015 r. wynosił ok. 31%. Prawie co piąty rejestrowany w Polsce ciągnik był w wieku 11-20 lat. Niewielki udział w strukturze rejestracji miały ciągniki w wieku 3-5 lat.

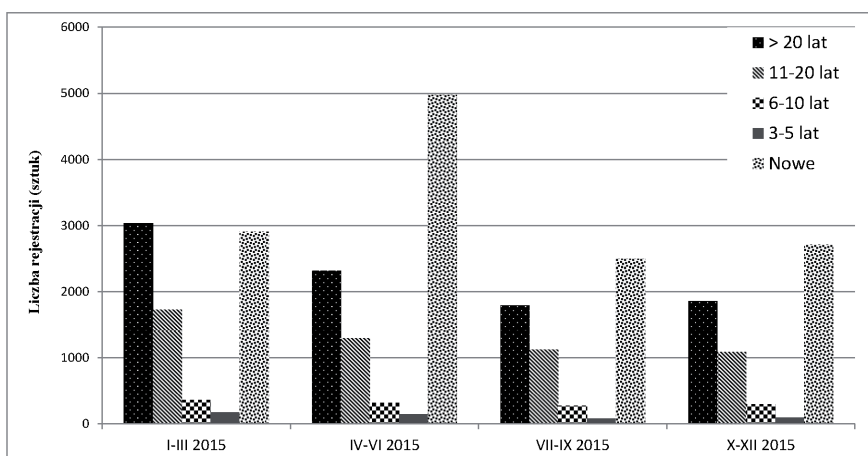
Strukturę wieku ciągników rejestrowanych w Polsce w 2015 roku przedstawiono na rysunku 2.

Rys. 2. Struktura wieku ciągników rejestrowanych w 2015 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie PIGMiUR.

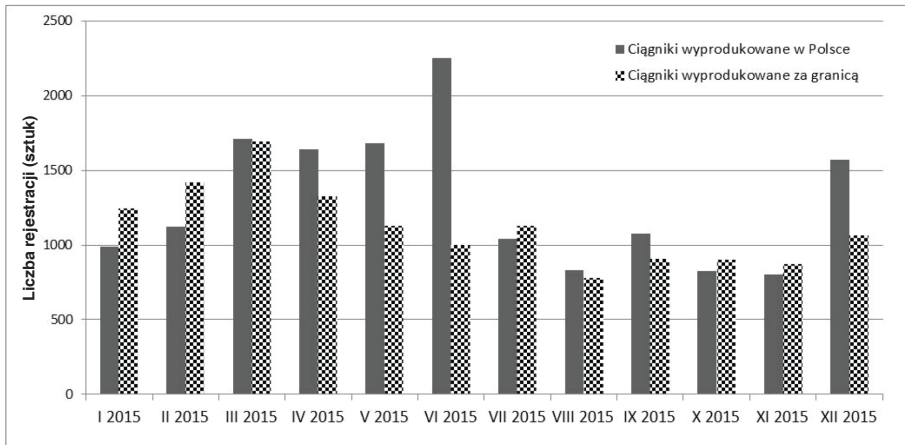
W grupie nowych ciągników najczęściej pojazdów zarejestrowano w 2 kwartale 2015 roku. Natomiast najczęściej ciągników w wieku powyżej 11 lat zarejestrowano w pierwszych trzech miesiącach 2015 roku. W przypadku ciągników nowych oraz pojazdów w wieku do 10 lat i powyżej 20 lat odnotowano spadek ich rejestracji w okresie lipiec-wrzesień oraz wzrost w ostatnim kwartale roku. Stały spadek rejestracji po pierwszym kwartale roku odnotowano w grupie ciągników w wieku 11-20 lat. Rejestracje ciągników w grupach wiekowych w poszczególnych kwartałach 2015 roku przedstawiono na rysunku 3.

Rys. 3. Rejestracje ciągników w grupach wiekowych w poszczególnych kwartałach 2015 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie PIGMiUR.

W 2015 roku zarejestrowano 15 553 ciągniki wyprodukowane w Polsce oraz 13 509 pochodzących z zagranicy. Przewaga rejestracji polskich ciągników nad zagranicznymi miała miejsce w miesiącach marzec-czerwiec oraz w grudniu. Najwięcej polskich ciągników zarejestrowano w czerwcu. Wtedy to liczba rejestracji ciągników wyprodukowanych w Polsce ponad dwukrotnie przewyższała rejestracje ciągników zagranicznych. Rejestracje ciągników z podziałem na krajowe i zagraniczne w układzie miesięcznym przedstawiono na rysunku 4.

Rys. 4. Rejestracje ciągników ze względu na pochodzenie w układzie miesięcznym.

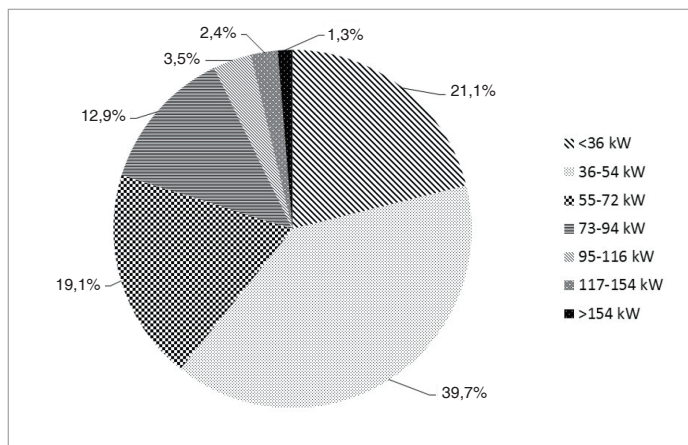
Źródło: opracowanie własne na podstawie PIGMiUR.

W 2015 roku w Polsce zarejestrowano 10 556 sztuk ciągników o mocy 36-54 kW. Zarówno w grupie nowych oraz używanych ciągników ten segment mocy stanowił około 40% rejestracji. Zbliżony udział w strukturze rejestracji ciągników nowych i używanych odnotowano w segmencie mocy 55-72 kW. Natomiast znaczne różnice w udziałach rejestracji nowych oraz używanych pojazdów miały miejsce w przypadku ciągników o mocy <36 kW oraz 73-94 kW.

Strukturę mocy rejestrowanych w Polsce ciągników rolniczych przedstawiono na rysunku 5. Na rysunku 6 przedstawiono udział poszczególnych segmentów mocy w strukturze nowych i używanych ciągników rolniczych rejestrowanych w Polsce.

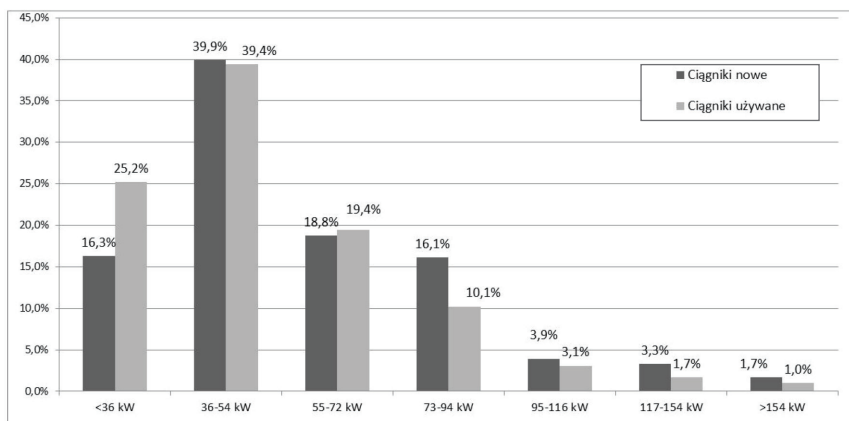
Analiza rejestracji ciągników według mocy silnika w poszczególnych miesiącach wykazała rozbieżne tendencje dla ciągników nowych i używanych. Na przykładzie dwóch najpopularniejszych segmentów mocy (36-54 kW i 55-72 kW) stwierdzono, że liczba rejestracji używanych ciągników wzrastała do kwietnia, przewyższając w tym okresie liczbę rejestracji nowych ciągników, następnie malała, osiągając w okresie maj-czerwiec wartości niższe niż liczba rejestracji nowych pojazdów. Pomimo tendencji spadkowej od lipca liczba rejestracji używa-

nych ciągników była wyższa od rejestracji nowych pojazdów. Liczba rejestracji nowych ciągników osiągnęła najwyższe wartości w czerwcu, po czym zmalała w okresie lipiec-sierpień, wzrosła we wrześniu, by ponownie zmaleć w listopadzie. W grudniu 2015 roku zarówno w przypadku nowych, jak i używanych ciągników odnotowano wzrost liczby ich rejestracji. Rejestracje ciągników nowych i używanych o mocy 36-54 i 55-72 kW z podziałem na miesiące przedstawiono na rysunku 7.

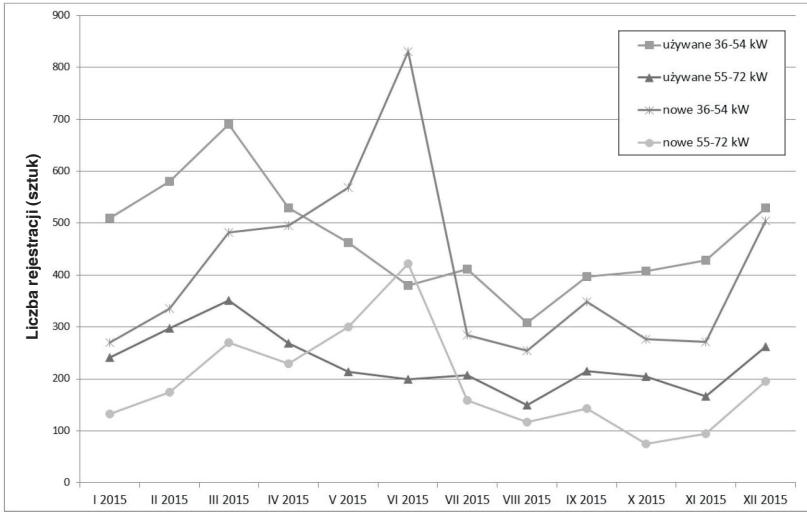
Rys. 5. Struktura rejestracji ciągników ogółem w 2015 roku pod względem mocy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie PIGMiUR.

Rys. 6. Udział poszczególnych segmentów mocy w strukturze rejestracji nowych i używanych ciągników rolniczych w Polsce.

Źródło: opracowanie własne na podstawie PIGMiUR.

Rys. 7. Rejestracje ciągników nowych i używanych o mocy 36-54 i 55-72 kW z podziałem na miesiące w 2015 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie PIGMiUR.

W 2015 roku najwięcej nowych ciągników zarejestrowano w województwie wielkopolskim (2053 sztuki) oraz w mazowieckim (2019 sztuk). Udział tych województw w ogólnej rejestracji nowych ciągników w 2015 roku wynosił 33%. Najmniej ciągników zarejestrowano w województwach lubuskim (296 sztuk) oraz śląskim (319 sztuk). Rejestracje nowych ciągników w poszczególnych województwach przedstawiono w tabeli 1.

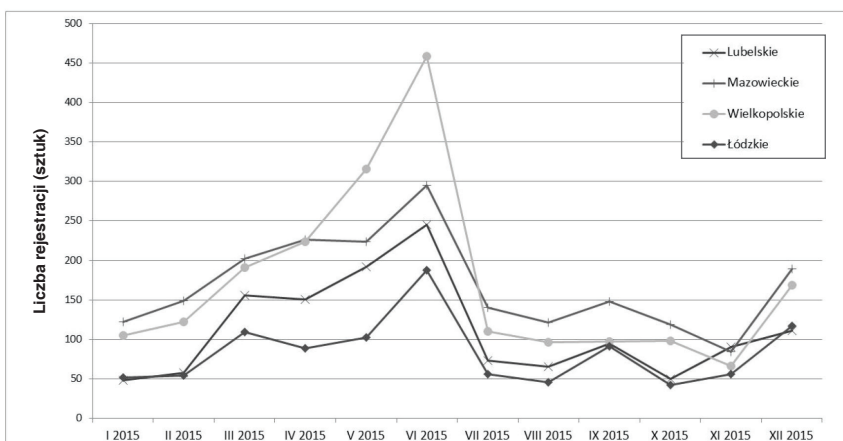
Analiza rejestracji nowych ciągników w układzie miesięcznym w województwach z najwyższą liczbą rejestracji tych pojazdów (wielkopolskie, mazowieckie, lubelskie i łódzkie) wykazała zbliżoną tendencję. W pierwszej połowie roku województwa te odnotowały wzrost rejestracji, które osiągnęły najwyższy poziom w czerwcu. W lipcu i sierpniu miał miejsce spadek rejestracji, których liczba wzrastała we wrześniu, po czym następował spadek rejestracji w listopadzie. W grudniu natomiast odnotowano wzrost liczby rejestracji we wszystkich analizowanych województwach. Rejestracje nowych ciągników w wybranych województwach z podziałem na miesiące przedstawiono na rysunku 8.

Tabela 1

Rejestracje nowych ciągników rolniczych z podziałem na województwa

Województwo	Liczba rejestracji (sztuk)	Udział procentowy (%)
Dolnośląskie	449	3,63
Kujawsko-pomorskie	959	7,76
Łódzkie	1 002	8,11
Lubelskie	1 334	10,79
Lubuskie	296	2,39
Małopolskie	643	5,20
Mazowieckie	2 019	16,33
Opolskie	329	2,66
Podkarpackie	327	2,65
Podlaskie	805	6,51
Pomorskie	553	4,47
Śląskie	319	2,58
Świętokrzyskie	332	2,69
Warmińsko-mazurskie	532	4,30
Wielkopolskie	2 053	16,61
Zachodniopomorskie	410	3,32
Ogółem	12 362	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie PIGMiUR.

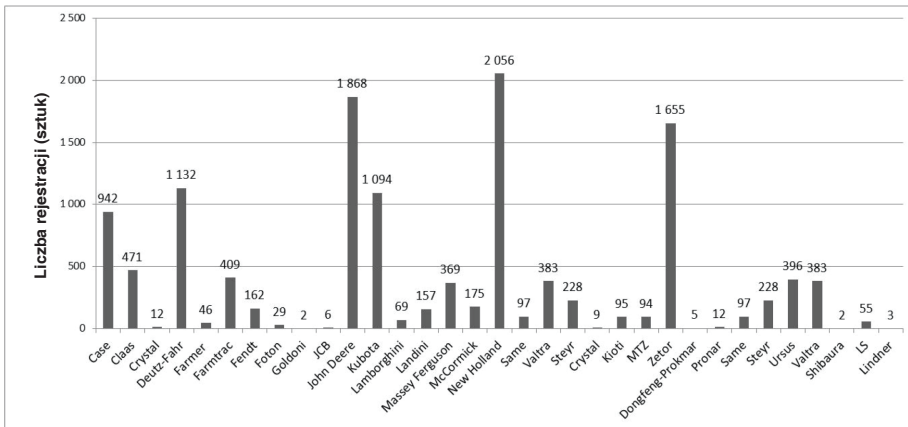

Rys. 8. Rejestracje nowych ciągników w wybranych województwach z podziałem na miesiące.

Źródło: opracowanie własne na podstawie PIGMiUR.

Na rynku polskim w 2015 roku były dostępne 33 marki ciągników rolniczych, głównie produkcji zagranicznej. Oprócz ciągników produkowanych w Europie Środkowej i Zachodniej oraz USA w Polsce dostępne były pojazdy m.in. z Japonii, Chin, Indii oraz Korei Południowej. W 2015 roku najwięcej w Polsce zarejestrowano ciągników marki New Holland (2056 sztuk), John Deere (1868 sztuk), Zetor (1655 sztuk), a następnie Deutz-Fahr (1132 sztuki) oraz Kubota (1094 sztuki). Polski producent ciągników, firma Ursus, pod względem liczby rejestracji nowych ciągników w Polsce w 2015 roku (396 sztuk) zajęła 9. pozycję. Kolejny z polskich producentów ciągników, firma Farmer, znalazła się na 28. pozycji (46 rejestracji).

Rejestracje nowych ciągników poszczególnych marek w 2015 roku przedstawiono na rysunku 9.

Rys. 9. Rejestracje nowych ciągników poszczególnych marek w 2015 roku.

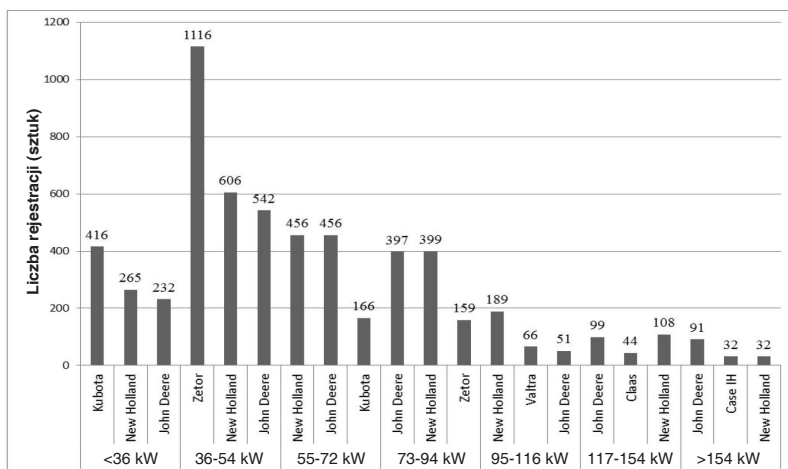
Źródło: opracowanie własne na podstawie PIGMiUR.

Udział firm New Holland, John Deere oraz Zetor w rejestracji nowych ciągników rolniczych w 2015 roku wynosił ok. 44%. Mały jest natomiast udział polskich producentów, takich jak Ursus, Farmer oraz Crystal, w strukturze rejestracji nowych ciągników. W 2015 roku wynosił on odpowiednio: 3,11, 0,36 i 0,07%.

Ciągniki firm New Holland i John Deere w 2015 roku należały do najczęściej rejestrowanych w każdym segmencie mocy. Zależnie od zakresu mocy zmieniała się pozycja lidera pod względem liczby zarejestrowanych pojazdów, jednakże marki New Holland i John Deere nie wychodziły poza trzecią pozycję. Analiza rejestracji ciągników z podziałem na moce wykazała, że w grupie pojazdów o mocy <36 kW w 2015 roku najwięcej zarejestrowano ciągników firmy Kubota, która w liczbie rejestracji ciągników ogółem zajęła piątą pozycję. Na drugiej pozycji w tym zakresie mocy znalazła się marka New Holland, a na trzeciej

John Deere. Liderem w rejestracji nowych ciągników o mocy 36-54 kW w 2015 roku była firma Zetor. Liczba rejestracji ciągników czeskiego producenta w tym zakresie mocy przekroczyła ponad dwukrotnie rejestracje znajdujących się na drugim i trzecim miejscu firm New Holland i John Deere.

W grupie ciągników o mocy >117 kW najwięcej zarejestrowano pojazdów firmy John Deere. Wykaz liderów oraz liczbę rejestracji ciągników w poszczególnych segmentach mocy przedstawiono na rysunku 10.

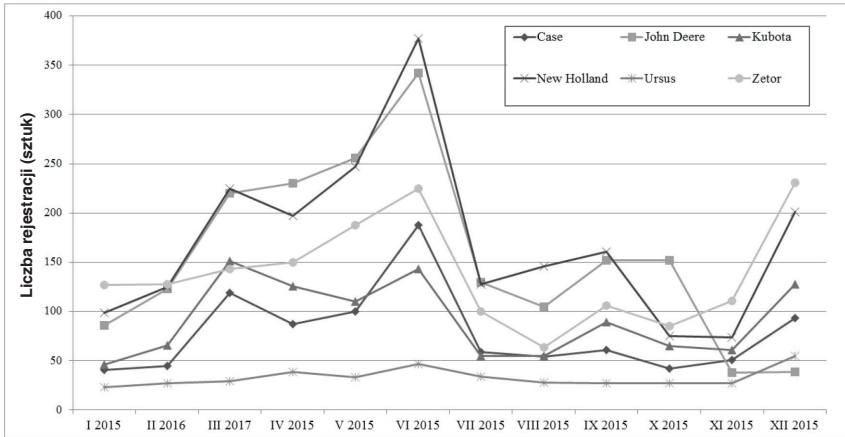

Rys. 10. Liderzy rejestracji nowych ciągników w poszczególnych zakresach mocy w 2015 roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie PIGMiUR.

Niski udział polskich producentów w liczbie rejestracji dotyczy jedynie nowych ciągników. Analiza rejestracji ciągników ogółem, czyli łącznie z używanymi, wykazała znaczny udział pojazdów polskich producentów. W 2015 roku udział ciągników wyprodukowanych w Polsce w strukturze rejestracji tych pojazdów wynosił 53%. Brak danych dotyczących marek rejestrowanych ciągników używanych nie pozwala określić udziału poszczególnych producentów tej grupy pojazdów. Można domniemywać, że marka Ursus dominuje w strukturze rejestrowanych w Polsce ciągników używanych.

Analiza rejestracji poszczególnych marek w grupie nowych ciągników w układzie miesięcznym wykazała zbliżoną tendencję dla wszystkich producentów. Jedynie w przypadku firmy John Deere odnotowano znaczny spadek rejestracji w okresie listopad-grudzień.

Rejestracje ciągników wybranych producentów w układzie miesięcznym przedstawiono na rysunku 11.

Rys. II. Rejestracje nowych ciągników wybranych producentów w 2015 roku w układzie miesięcznym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie PIGMiUR.

Jak wynika z przeprowadzonych analiz, najwięcej ciągników zarówno nowych, jak i używanych zarejestrowali indywidualni użytkownicy. W 2015 roku na tę grupę właścicieli przypadło 88% ciągników zarejestrowanych w Polsce. Pozostałe ciągniki były rejestrowane przez firmy. Najwięcej ciągników używanych indywidualni użytkownicy zarejestrowali w pierwszym kwartale, zaś najmniej w trzecim kwartale roku. Największą liczbę rejestracji nowych ciągników przez indywidualnych użytkowników odnotowano w drugim kwartale roku, zaś najmniejszą w czwartym kwartale.

W przypadku rejestracji używanych ciągników przez firmy nie stwierdzono znaczących wahań w ciągu roku. Natomiast w przypadku nowych ciągników odnotowano znaczny wzrost rejestracji tych pojazdów w ostatnim kwartale roku. Wzrost rejestracji ciągników na firmę pod koniec roku jest kreowany przez dealerów, którzy w ten sposób poprawiają własne statystyki sprzedaży (Różycki, 2016).

Podsumowanie

W 2015 roku nastąpił spadek liczby rejestracji ciągników rolniczych. Zmniejszyła się ona o 15% w porównaniu z poprzednim rokiem, zaś używanych o 8%. Łącznie w 2015 roku w Polsce zarejestrowano 29 062 ciągniki rolnicze. Udział nowych ciągników w liczbie rejestracji w 2015 roku osiągnął poziom 45%. Wiek około 31% zarejestrowanych w Polsce ciągników przekraczał 20 lat. W strukturze zarejestrowanych ciągników ok. 53% stanowiły pojazdy wyprodukowane w Polsce. Jednakże w strukturze zarejestrowanych nowych ciągników udział rodzimych producentów nie przekroczył 4%.

Najwięcej zarejestrowanych w 2015 roku ciągników dysponowało mocą 36-54 kW. Zarówno w strukturze rejestracji nowych, jak i używanych ciągników udział tej grupy mocy wynosił około 40%. W 2015 roku zarejestrowano 5617 ciągników o mocy <36 kW, co stanowiło 21% wszystkich rejestracji. Udział ciągników o mocy 55-72 kW w strukturze rejestracji wszystkich ciągników stanowił 19%.

Na rynku polskim w 2015 roku były dostępne 33 marki ciągników rolniczych, głównie z zagranicy. W 2015 roku zarejestrowano w Polsce 12 362 nowe ciągniki. Najwięcej z nich zarejestrowano w województwie wielkopolskim (2053 sztuki) oraz w mazowieckim (2019 sztuk). Udział tych województw w rejestracji nowych ciągników w 2015 roku wynosił 33%.

Spośród nowych ciągników najwięcej w Polsce zarejestrowano pojazdów marki: New Holland, John Deere, Zetor, Deutz-Fahr oraz Kubota. Udział rynkowy tych producentów w 2015 roku wynosił odpowiednio: 16,1, 14,6, 12,9, 8,88 oraz 8,59%. Udział polskich producentów w strukturze rejestracji nowych ciągników w 2015 roku nie przekroczył 4%.

Bibliografia:

- Lorencowicz, E. (2011). Rynek ciągników rolniczych w Polsce. *Roczniki Naukowe SERiA*, t. 3, z. 3, s. 173-177.
- Lorencowicz, E. (2013). Polska mapa mocy ciągników. *Rolniczy Przegląd Techniczny*, nr 4(170), s. 58-59.
- Pawlak, J. (2012a). Rynek ciągników rolniczych w Polsce w latach 2000-2010. *Problemy Inżynierii Rolniczej*, z. 1(75), s. 5-14.
- Pawlak, J. (2012b). Zakupy ciągników rolniczych w Polsce w ujęciu regionalnym. *Problemy Inżynierii Rolniczej*, z. 3(77), s. 35-41.
- Pawlak, J. (2013). Rynek ciągników używanych w Polsce w latach 2005-2010. *Problemy Inżynierii Rolniczej*, z. 3(81), s. 51-61.
- Pawlak, J. (2015). Podaż krajowa ciągników a ich rejestracja. *Problemy Inżynierii Rolniczej*, z. 2(88), s. 29-36.
- Rekordowa sprzedaż ciągników w roku 2012* (2013). Pobrane z: <http://maszynydlafarmera.pl/informacje/aktualnosci/435-rekordowa-sprzedza-cignikow-w-roku-2012> (data dostępu: 15.05.2016).
- Różycki, Ł. (2016). *Sprzedaż ciągników: rok 2015 gorszy od 2014*. Pobrane z: <https://www.agrofakt.pl/sprzedaz-ciagnikow-2015-gorszy-2014/> (data dostępu: 15.04.2016).
- Rynek ciągników w 2013 roku* (2014). Pobrane z: <http://www.wrp.pl/rynek-ci-c4%85gnik%C3%B3w-rolniczych-w-2013-roku> (data dostępu: 15.05.2016).
- Sprzedaż ciągników w 2014 roku* (2015). Pobrane z: <http://www.tvagro.pl/PL-H23/3/1147/sprzedaz-ciagnikow-w-2014-roku.html> (data dostępu: 15.05.2016).

JACEK SKUDLARSKI
Warsaw University of Life Sciences
Warsaw

REGISTRATION OF FARM TRACTORS IN POLAND IN 2015

Abstract

The paper presents registration of farm tractors in Poland in 2015 on the basis of the number of registered vehicles in the Central Register of Vehicles and Drivers (CEPiK). Data provided by the Polish Chamber of Commerce for Agricultural Machines and Facilities (PIGMiUR) were the source material for the analysis. The scope of the analysis covered seasonality of registration on a monthly basis, demand for specified brands (producers), origin (national, foreign) and structure of power outputs of tractors registered in Poland.

In 2015, as compared to the former year, there was a drop in registration of both new and used tractors. The largest number of registered tractors had the power of 36-54 kW. The share of new tractors in the number of registrations in total amounted to approx. 45% in 2015. In the group of new tractors, the brands New Holland, Zetor and John Deere were the most numerous. The share of Polish brands in the registration of tractors in total in 2015 amounted to less than 4%.

Keywords: farm tractor, market, sales, tractor registration, demand.

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 20.06.2017.